

Handläggare: Sverker Lovén
Telefon: 08-508 27 680

Till
Idrottsnämnden

RESTAURERING AV STOCKHOLMS VATTEN

Remiss från kommunstyrelsen av motion (2009:46) av Stellan F Hamrin (V)

Förslag till beslut

Idrottsförvaltningen föreslår att idrottsnämnden beslutar följande.

1. Som svar på remissen hänvisas till idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Inger Båvner
Förvaltningschef

Åke Roxberger
Chef för planeringsavdelningen

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt idrottsnämndens yttrande över en motion av Stellan F Hamrin (V) om restaurering av Stockholms vatten. Motionären anser att vattenmiljön i Stockholmsregionen måste förbättras för ett bättre friluftsliv, utökad turism, finare bad och bättre fiske. Stellan F Hamrin föreslår därför att staden ska ”initiera och aktivt delta i ett samordnat vattenarbete i stadens sötvatten och i skärgården, bidra med egna resurser utifrån sitt nuvarande och historiska ansvar” och föreslår att ett samlat åtgärdsprogram tas fram för detta arbete.

Förvaltningen har valt att kommentera de delar där idrottsnämnden aktivt kan delta i en förändring/förbättring.

Bakgrund

Vattenmiljön i Stockholmsregionen är prioriterad av staden vilket fastlagts i Vattenprogram för Stockholm. Strategin för Stockholms vattenarbete har tagits fram i ett samarbete mellan stadens förvaltningar, Stockholm Vatten AB, Stockholms Hamnar AB, Huddinge kommun, Solna stad och Solna vatten AB.

Stellan F Hamrin (V) konstaterar i sin motion att närsalterna fortfarande är höga i skärgården, Mälaren och småsjöarna. Han konstaterar vidare att bland annat vandringsfisk som öring och asp har försvunnit och ersatts med främmande bestånd av laxfisk. Motionären anser att detta inte är långsiktigt hållbart och ett slöseri med resurser. Stockholms stad måste skapa ett hållbart nyttjande på naturliga bestånd och en natur med bevarad biologisk mångfald för både friluftsliv, eko-entreprenörer, sportfiskare och yrkesfiskare.

I motionen föreslås ett åtgärdsprogram om 15 punkter. Motionärens förslag innebär i huvudsak att Stockholm som största kommun i regionen bör ta initiativ till en samordning av vattenarbetet i Stockholmsregionen. Staden ska därför

- Initiera och aktivt delta i ett samordnat vattenarbete i stadens sötvatten och i skärgården.
- Bidra med egna resurser utifrån sitt nuvarande och historiska ansvar.
- Utarbeta ett samlat åtgärdsprogram som bland annat ska innehålla:
 - odling av blåmusslor i Stockholm skärgård (och kanske göra biogas och gödsel av musslorna)
 - bidra till att utveckla metodik för odling av vandringsmusslor i bland annat Strömmen
 - skapa fler våtmarker både i staden och på stadens marker i andra kommuner
 - överallt bedriva skogs- och jordbruk med exempelvis obrukade kantzoner, omhändertagande av dräneringsvatten och minimerat närsaltläckage i övrigt
 - restaurera bäckar och åar och återskapa naturliga bestånd av vandringsfisk i skärgården och Mälaren
 - skapa en stor, permanent vandringspassage för vattendjur i nya Slussen
 - ta initiativ till att återskapa bestånd av stör i Mälaren
 - eliminera syrebristen i djuphålur i skärgården och insjöar
 - rena de sediment som är mest förorenade av gifter
 - bygga båtbottevättar på de mest tillgängliga platserna
 - restaurera stadens övergödda småsjöar – bad och fiske också i förortererna
 - förbättra reningen av brädd- och dagvatten

- tillse att alla enskilda fastigheter har fullgod rening
- tillse att alla kolonistugeområden också har fullgod rening
- bidra till att upplåta fiskevatten och fiskberedning för yrkesfiskare i skärgården.

Motionen *bifogas*.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har för yttrande senast den 1 februari 2010 remitterat en motion (2009:46) av Stellan F Hamrin (V) till idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm samt till stadsledningskontoret, Stockholm Vatten AB och Stockholms Stadshus AB. Inom idrottsförvaltningen har ärendet handlagts av planeringsavdelningen. Förvaltningen har begärt och fått förlängd svarstid så att ärendet kan beredas i idrottsnämnden den 9 februari 2010.

Förvaltningens synpunkter

I stadens Vattenprogram för 2006-2015 samt i länets olika planer finns en hel del behov av åtgärder listade. Målet är att vattenprogrammets förslag över tid ska genomföras.

Förvaltningen har valt att var för sig kommentera de olika åtgärder motionären föreslår (*kursiv stil*) och där idrottsnämnden kan vara en aktiv part.

Odling av blåmusslor i Stockholms skärgård (och kanske göra biogas och gödsel av musslorna)

Detta bör prövas, statsbidrag kan finnas via LOVA-medel. Huvudman kan troligen finnas inom EU:s glesbygdsprojekt Leader UROSS - Utveckla Roslagen och Stockholms skärgård.

Bidra till att utveckla metodik för odling av vandringsmusslor i bl.a. Strömmen.

Detta bör prövas, statsbidrag kan finnas via LOVA-medel. Huvudman kan lämpligen vara exploateringskontoret. De nya sedimentationsbassängerna på var sida om Riddarholmen (miljömiljardprojekt) kan vara försöksplats.

Skapa fler våtmarker både i staden och på stadens marker i andra kommuner.

I nuläget finns 13 nya groddjursdammar, dessa ingick i ett miljömiljard-/LONA-projekt 2006. Förslag och möjliga platser finns till fler dammar, exempelvis vid Sickla gård. Stadsdelsförvaltningarna har framfört synpunkter på att dammarna i vissa fall kräver skötsel och att medel för detta inte finns i driftbudget vilket försvårat planering av nya dammar. I flera fall har ”Fornminnesgruppen” kunnat vara behjälplig med tillfälliga skötselinsatser.

Överallt bedriva skogs- och jordbruk med exempelvis obrukade kantzoner; omhändertagande av dräneringsvatten och minimerat närsaltläckage i övrigt.

För Åvaån finns en överenskommelse om en skyddszon som ingicks 2005 i ett miljömiljard-/LONA-projekt. Jordbruket är idag väl medvetet om vikten av skyddszoner för åar medan denna kunskap inte alltid gäller för mindre vattendrag som fortfarande betraktas som diken. Inom stadens egendomar och före detta egendomar finns fyra av länets sex ”genuina” havsöringsåar – Åvaån, Hammersstån, Fitunaån och Kagghamraån. Även Erstaviksbäcken räknas som genuin, det vill säga att ån håller en ursprunglig havsöring.

Restaurera bäckar och åar och återskapa naturliga bestånd av vandringsfisk i Mälaren och skärgården.

Idrottsförvaltningen arbetar sedan länge med att restaurera havsöringsbäckar som mynnar i skärgården, bland annat genom miljömiljard-/LONA-projekt 2005 där omfattande biotopvård utfördes i Södertörns havsöringsåar. Sedan dess har även fiskvägar/fisktrappor ordnats och restaurerats i Husbyån, Dyvikdalsbäcken, Hammerstån och Erstaviksbäcken. Förvaltningen gör årlig kontroll av de flesta vattendrag med havsöring. Förvaltningen har i samarbetsavtal med grannkommuner uppdrag att på olika sätt söka medel för sådana åtgärder. Länets topografi och hydrauliska förutsättningar innebär dock stora begränsningar – den strömmande biotopen finns oftast endast på en kort sträcka nära kusten. De möjligheter som finns för förbättringar i havsöringsbäckarna är ganska väl kända, åtgärdade eller finns med i olika åtgärdsförslag som till exempel länets fiskevårdsplan. För att ytterligare gynna havsöringsleken de år då även marginalbäckar kan fungera, görs öringutställningar som garanterar att viss lekfisk alltid ska finnas. I dag finns det ett 40-tal sådana bäckar där havsöring med ursprung från Åvaån planteras ut.

Under 2010-2013 kommer idrottsförvaltningen att, tillsammans med övriga medlemmar i det nystartade fiskeområdet ”Fiskefrämjandet Stockholms skärgård”,

fortsätta arbetet samt även ordna med gäddlekplatser/våtmarker för gädda i grunda skärgårdsvikar/bäckmyningar. ”Gäddprojektet” kommer även att öppna för fiskvandring i uppgrundade förbindelser till marer och lekvikar i främst innerskärgården. Statliga fiskevårdsmedel, fiskekortsintäkter, nya LONA-/LOVA-medel samt EU-stöd är tänkta att finansiera åtgärderna. Idrottsförvaltningen har även varit med i planering och inventering av en eventuell restaurering av Negelstenabäcken som mynnar i Mälaren, bland annat för att gynna förekomsten av asp. Åtgärden kan bli av i samband med att Svea Livgarde omorganiserar. För Bällstaån har en liknande plan gjorts inom ett miljömiljard-/LONA-projekt. Där tillåter tyvärr inte åns avrinningskapacitet några biotopvårdande åtgärder i form av att uppföra små forsar med hjälp av grus- och stenulägg.

Skapa en stor, permanent vandringspassage för vattendjur i nya Slussen.

I samband med restaureringen av dammluckan vid Riskbrodammen gjordes en permanent öppning för fiskens vandring. Den fungerar men kan förbättras, bland annat med en motströmsanordning.

I samband med planeringen av ”nya Slussen” har förvaltningens fiskekonsulent till konsulter och ansvariga föreslagit att en mindre ”å-park” uppförs mellan Mälaren och Saltsjön som kan tjäna som fiskväg, fiskelekplats och faunapassage. Det finns ett klart behov av permanenta faunapassager mellan Saltsjön och Mälaren på grund av de befintliga, relativt sett nya, dammluckor som periodvis stänger vandringsmöjligheterna för fisk och andra vattenlevande djur. En sådan passage kan dock inte kräva stora flöden på grund av vattendomar som reglerar i vilken omfattning dammluckorna får öppnas. Passagen bör också kunna stängas de få tillfällen som Saltsjön står högre än Mälaren i vattenstånd.

Ta initiativet till att återskapa bestånd av stör i Mälaren.

På initiativ av tidigare borgarrådet Maria-Paz Acchiardo (s) (KIN dnr 504/1257/-98) 1998 gjorde dåvarande kultur- och idrottsförvaltningen förfrågningar om att återintroducera stör (*Acipenser sturio* L.) till Stockholms ström. Förvaltningen begärde utplanteringsstillstånd från länsstyrelsen som skickade begäran till Fiskeriverket. Verket har ännu inte svarat men har sannolikt utrett frågan.

Problem finns med att finna utplanteringsmaterial, legala aspekter i samband med införande av stör från utlandet samt att komma överens om vilken art av stör som är lämplig. Stör anses lida hårt av nätfiske då den måste vara 10-15 år gammal innan den leker. I Mälaren finns ett omfattande fritids- och yrkesnätfiske.

Bygga båtbottentvättar på de mest tillgängliga platserna.

Båtbottentvätt kopplad till stadens fritidsbåtsanläggningar är inte aktuellt för närvarande. Båtklubbarna som är ideella föreningar följer just nu ett utvecklingsprojekt vid bland annat Chalmers i Göteborg för att få fram giftfria båtbottnfärger.

Restaurera stadens övergödda småsjöar - bad och fiske också i förortererna.

Fiske- och kräftfiskemöjligheterna i stadens förortssjöar är med få undantag bra och upplåtelsen sköts via Sportfiskarna region Stockholm. Laduviken förvaltas av Kungliga Djurgårdens förvaltning och upplåts inte för fiske. Råcksta träsk har problem med för mycket näring och syrgasbrist vintertid som påverkar främst kräftfisket negativt. Bromma Kyrksjö är för grund för att hålla ett bra fisk- och kräftbestånd. LONA-/LOVA-bidrag kan finansiera åtgärder men kräver 50 procent medfinansiering.

Bidra till att upplåta fiskevatten och fiskberedning för yrkesfiskare i skärgården.

Genom det nystartade "Fiskefrämjandet i Stockholms skärgård" kommer en del projekt att genomföras med yrkesfiskare eller Sveriges organiserade fiskeguider som huvudman. Huvudinriktningen för stadens fiskevård och upplåtelser av fiskevatten är annars att gynna och entusiasmera sportfisket, friluftslivet och föreningslivet.

Bilaga

Motion (2009:46) om restaurering av Stockholms vatten